

**Всеукраїнський студентський та учнівський конкурс із перекладознавства
до Міжнародного дня перекладача 2026
на тему «Between the Lines: Think, Translate, and Transform»**

*Завдання для студентів 3-4 курсів закладів фахової передвищої освіти та студентів
закладів вищої освіти*

Тексти для перекладу

I

Metaphors Make the World

“Language is fossil poetry,” Ralph Waldo Emerson once wrote, capturing how our everyday speech is built upon the remnants of ancient images and tropes. As novelty wanes, metaphors become literalized, quietly settling into the foundation of how we think. Far from being mere stylistic ornaments, metaphors serve as the essential infrastructure of our conceptual system.

In their seminal work, linguists George Lakoff and Mark Johnson suggested that our mind functions like a pyramid. At its base lie concrete physical concepts – rocks, trees, and physical spaces. Further up, we use these tangible foundations to structure abstract ideas. For instance, we tend to talk about ideas as if they were plants: we say an idea is “fruitful,” that someone “planted a seed” in our minds, or that an unsatisfactory plan “died on the vine.”

Crucially, metaphors do not merely represent reality; they actively create it. Consider how we conceptualize an argument. In Western culture, ARGUMENT IS WAR: we “win” or “lose” debates, target “weak lines,” and attack “indefensible” claims. But what if we framed it as ARGUMENT IS A DANCE? Dancing is decisively a more cooperative enterprise than war - its goal would no longer be to defeat an opponent, but to perform a harmonious, cooperative movement together. A single shift in metaphor radically transforms how we act.

This power of metaphorical framing heavily dictates decision-making, often without our conscious awareness. In one landmark study, participants were shown crime statistics framed through two distinct metaphors: “crime is a virus ravaging the city” versus “crime is a beast ravaging the city.” Those primed with the *beast* metaphor instinctively recommended punitive measures – caging the threat through harsher policing and imprisonment. Conversely, those exposed to the *virus* metaphor naturally leaned toward systemic, epidemiological solutions: diagnosing root causes, containment, and social reform.

The same mechanism scaffolds science, political discourse, and personal experience. In healthcare, patients are often said to be ‘fighting a battle’ with cancer and are judged on their ‘fighting spirit’. Framing cancer as a “battle” can inadvertently burden patients with cruel shame if treatments fail, as choosing palliative care might feel like a cowardly retreat from the battlefield. Reframing the experience as a “journey” encourages a more positive, adaptive

outlook. Similarly, during public health crises or ecological breakdowns, employing war metaphors can incite panic and division, whereas metaphors like “pandemic as a fire” or “climate emergency” evoke urgency while promoting collective care.

Because metaphors dictate how we interpret the world, they are vulnerable to manipulation. History shows that dehumanizing metaphors – comparing human beings to pests or parasites— can pave the conceptual road for unspeakable atrocities. Metaphors can construct bridges of understanding, but, as history brutally demonstrates, metaphors can also kill.

We owe it to ourselves to inspect the metaphorical architecture of our thoughts. Is a conceptual framework constructive, or is it causing harm? Uncovering these hidden structures requires reading between the lines of our own language. By questioning, translating, and transforming the metaphors we live by, we gain the power to reshape not only what we say, but how we live.

(Text source: adapted and abridged from B. S. Genta, “Metaphors Make the World,” Aeon, 8 February 2024. <https://aeon.co/essays/how-changing-the-metaphors-we-use-can-change-the-way-we-think>)

II

Слово – це хвиля

Напередодні літньої літературної школи я блукала Львовом і зупинилася послухати вуличного музиканта, який грав на кобзі. У його руках кобза була немов маленький всесвіт: кожна струна – день творіння, а акорди – гармонійні істоти, які, множачись, наповнюють мелодію рухом і життям. Далі дорога привела мене до галереї сучасного сакрального мистецтва ICONART, де я побачила листівку про створення світу Богом із написом «слово». Листівка стала лейтмотивом моєї поїздки в Карпати – туди, де я вперше наважилася створити власний прозовий твір, творячи його день за днем, як у перших рядках Книги Буття.

У перший день Господь створив світло й відділив його від темряви. Мій перший день на літературній школі теж був сповнений світла, бо я стала ближчою до слова. Усі учасники отримали торбинки з написом «Твоє слово важить». Чи кожне слово справді важить? Я думаю, що важать лише ті, що сповнені світла. Як сказала Олена Пчілка, «Слово – це мудрості промінь». Писати – означає відділяти світло від темряви, знаходити час для творчості й не дозволяти рутині поглинати його.

На другий день Бог відокремив води, створивши твердь небесну – простір між небом і водами. Література – це твердь над хаосом досвіду: вона впорядковує пережите в слові, щоб воно не зникло в безодні забуття.

На третій день Бог створив землю та рослинність. Споглядаючи гори, я згадую слова Рози Ауслендер, поетеси, яка народилася в Чернівцях: «...тому що слово – це хвиля, тому що ти – слово і хвиля...». Гори – це застигли хвилі. Їхні форми зберігають сліди руху, зіткнень і змін. Так само досвід стає культурою, коли змінює внутрішній ландшафт

людини. Тексти, музика, кіно, подкасти створюють культурний ландшафт людини й народу.

На четвертий день Бог створив світила, щоб відділяти день від ночі. Створюючи оповідання, я теж вчуся знаходити його головну тему. Вона, наче сонце, освітлює весь текст. А місяць стає її дзеркалом, відбиваючи приховані смисли й керуючи «припливами» пам'яті.

На п'ятий день Бог наповнив небо й воду живими істотами. Так і текст оживає, коли в ньому з'являється рух: діалоги перелітають зі сторінки на сторінку, образи виринають із глибин, а події, мов припливи, змінюють береги історії.

На шостий день Бог створив людину. У створенні оповідання головний персонаж також стає центром гравітації, навколо якого обертається весь світ тексту.

На сьомий день Бог відпочивав. Після написання оповідання я теж даю собі й тексту час на відпочинок. Це не кінець роботи, а підготовка до нового етапу – редагування.

Бог створив світ за сім днів, а я маю ціле життя, щоб творити свої світи за допомогою слова. Бо слово – це хвиля, і поки я жива, я – хвиля, що котиться.

(Джерело: Адаптовано та скорочено за матеріалом Олени Роман «Слово – це хвиля», *Sensor Media*, 21 серпня 2025 року. <https://sensormedia.com.ua/essays/slovo-cze-hvylya/>)